

Вікторія Василівна ПИЛИП

кандидат юридичних наук

*(Ужгородський національний університет, м. Ужгород, Україна)***ІНСТИТУТИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА УКРАЇНИ В ПРОТИДІЇ
ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ**

Протидія злочинності – один із ключових напрямів діяльності міжнародних і національних правоохоронних органів, громадських організацій тощо. Такі засади закріплені у положеннях чинного законодавства, що є спеціальними у контексті визначення повноважень органів правоохоронних. Цими ж законодавчими актами визначено і напрями взаємодії правоохоронних органів із населенням. Задля подальшої розбудови громадянського суспільства, створення гармонійних підвалин для функціонування його формалізованих структур, важливим є залучення їх до діяльності органів державного сектору, серед яких важливу роль в окреслених процесах відіграє сектор безпеки й оборони. Одним із важливих і актуальних наразі напрямів діяльності останніх є протидія торгівлі людьми. Ураховуючи це та виходячи з реалій сьогодення, метою дослідження стало визначення перспектив використання можливостей інститутів громадянського суспільства у попередженні та запобіганні торгівлі людьми, відповідно до апробованих міжнародно-правових стандартів, окреслення перспектив їх використання при формуванні державної політики України та впровадження в правозастосовну практику національних правоохоронних органів.

Ключові слова: *злочинність, правоохоронний орган, громадянське суспільство, нормативно-правове забезпечення, міжнародний акт, правові засади, взаємодія, запобігання, торгівля людьми.*

Постановка проблеми. Закріплюючи у Преамбулі Основного Закону нашої держави незворотність європейського та євроатлантичного курсу України¹, законодавець у такий спосіб визначив і закріпив не тільки стратегічний національний курс державотворення, але й відповідний напрям розбудови правової системи. Майбутнє членство України у Європейському Союзі вимагає приведення системи її національного законодавства у відповідність до положень нормативно-правових актів цієї організації. При цьому міжнародні договори складають частину національного законодавства України², що зумовлює обов'язковість їх

¹ Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 30.10.2023).

² Про міжнародні договори України : Закон України від 29.06.2004 №1906-IV // БД «Законодавство

урахування у практичній діяльності, а також при розробці актів національного законодавства. Членство у згаданому Союзі може призвести до того, що Україна може зіштовхнутися з новими викликами, серед яких транснаціональна злочинність, яка наразі не набула сталого характеру.

Виходячи з тих складних соціально-політичних, економічних умов, у яких перебуває держава, небезпідставним буде зауважити, що український народ кожного дня доводить свою рішучість, цілеспрямованість і відданість у боротьбі з країною-агресором. Це стосується як Збройних Сил України, Сил територіальної оборони, так і цивільних осіб. Щодо останніх, то тут слід відмітити вагомість зусиль волонтерських і благодійних організацій, які, не шкодуючи власних ресурсів, надають матеріально-технічну, психологічну, фінансову та допомогу інших видів військовим, особам, постраждалим від бойових дій, населенню з деокупованих територій тощо. Усе це сприяє зміцненню статусу України на міжнародній арені, а також закладає основи для розвитку та подальшої консолідації громадянського суспільства. Адже саме формалізовані структури останнього становлять своєрідний компас, орієнтир до майбутніх дій, охарактеризований відповідними формами взаємодії, окремі з яких актуалізувалися в умовах воєнного стану^{1, 2}.

Однією з транснаціональних проблем, вирішення якої потребує застосування комплексного підходу є протидія торгівлі людьми. На нашу думку, що ґрунтується на аналізі й узагальненні теоретичних напрацювань українських і зарубіжних вчених, а також наукових рекомендацій, розроблених у цій сфері наукової розвідки, суттєвим недоліком правозастосовної практики, спрямованої на протидію торгівлі людьми на національному рівні є нехтування можливостями інститутів громадянського суспільства. Також недослідженими залишаються правові й організаційні засади здійснення такої протидії, відсутність шляхів впровадження апробованого міжнародного досвіду та стандартів у практику діяльності національних правоохоронних органів та інших організацій тощо. Водночас, ураховуючи те, що вагому частину національного законодавства становлять міжнародно-правові акти, вважаємо доцільним визначити особливості нормативно-правового врегулювання діяльності інститутів громадянського суспільства у контексті протидії торгівлі людьми відповідно до положень тих актів, що були ратифіковані Верховною Радою України, а також окреслити перспективи впровадження міжнародного досвіду протидії торгівлі людьми інститутами громадянського суспільства у практику України. Тому мету статті визначено як з'ясування й узагальнення міжнародно-правових стандартів залучення інститутів громадянського суспільства до протидії торгівлі людьми,

---

України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text> (дата звернення: 31.10.2023).

¹ Pylyp V. V. Ukrainian civil society institutions in countering terrorism: International legal standards. *Social & Legal Studies*. 2023. № 6(3). Pp. 136-143. DOI: <https://doi.org/10.32518/sals3.2023.136>.

² Onishchenko N. M., Suniehin S. O. Law ensuring the interaction of the armed forces of Ukraine with civil society: conceptual basic. *Scientific innovations and advanced technologies*. 2023. № 5(19). Pp. 313-321. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-5\(19\)-313-321](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-5(19)-313-321).

окреслення перспектив їх упровадження у правозастосовну практику України.

Разом із тим, незважаючи на вагому актуальність цієї проблематики, вона не ставала поки що предметом наукових пошуків. Окремі аспекти діяльності правоохоронних органів і неурядових організацій та їх взаємодії щодо запобігання та боротьби з торгівлею людьми дослідила Т. І. Возна (2003). Серед останніх проведених наукових досліджень таких тенденцій не спостерігається, здебільшого увагу науковці приділяють діяльності власне правоохоронних органів у цьому напрямі.

Виклад основного матеріалу. Суттєвою загрозою для безпекового середовища держави є торгівля людьми, якій притаманна стійка тенденція до розширення (мається на увазі зміна якісних і кількісних показників цього виду злочинності). Глобальні оцінки кількості жертв торгівлі людьми вражають своїми цифрами. За оцінками, у 2021 році 23,6 мільйона людей були залучені до тієї чи іншої форми примусової праці. З них 6,3 мільйона – 78% жінок і 27% дітей – перебували в ситуації примусової сексуальної експлуатації. Приблизно 14% жертв примусової праці походять з Африки¹. У країнах з низьким рівнем доходу діти складають половину всіх жертв торгівлі людьми². Дитячу працю використовують здебільшого у сільському господарстві (70,9%), секторі послуг (17,1%) і промисловості (11,9%)³. Щодо досвіду України в торгівлі людьми, то тут слід наголосити на тому, що ця проблематика, як вказують в юридичній літературі⁴, набула особливої актуальності в контексті збройного конфлікту.

Викладені факти наразі у чергове актуалізували потребу активізації діяльності міжнародного співтовариства в контексті протидії торгівлі людьми. Однак варто зауважити, що ця проблема не є новою, оскільки протягом останніх двох сторіч у цьому напрямі було прийнято та впроваджено вагому кількість нормативно-правових актів. Надаючи оцінку правовим положенням і механізмам протидії торгівлі людьми, слід наголосити, що до групи найважливіших регіональних конвенційних інструментів, спрямованих на протидію торгівлі людьми, належать: Міжнародний договір про боротьбу з торгівлею білими рабнями від 18 травня 1904 р. (м. Париж), Женевська конвенція про заборону торгівлі жінками та дітьми (1921), Конвенція про заборону рабства» (1927), Конвенція про примусову чи обов'язкову працю (1930), Загальна декларація прав людини (1948), Конвенція про боротьбу з торгівлею людьми та експлуатацією проституції третіми особами» (1949), Конвенція про

¹ ILO, Walk Free and IOM. Global Estimates of Modern Slavery: Forced Labour and Forced Marriage. 2022. Geneva: International Labour Organization.

² UNODC. Global Report on Trafficking in Persons 2020. Vienna: United Nations Office on Drugs and Crime.

³ Антонопоулос Д. А., Качинська М. О., Джафарова О. В. Розслідування злочинів, пов'язаних із отриманням коштів від торгівлі людьми у Сполученому Королівстві. *Журнал східноєвропейського права*. 2023. № 106. С. 17.

⁴ Дрозд О. Ю., Сорока Л. В. Вплив війни в Україні на європейський стратегічний курс протидії торгівлі людьми. *Право і суспільство*. 2023. №. 2. С. 202-207. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.2.2.30>.

політичні права жінок (1952); Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації (1965); Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (1966); Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права (1966); Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (1979), Конвенція про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей (1980), Конвенція проти катувань та інших нелюдських або принижуючих гідність видів поводження (1984); Конвенція про права дитини (1989); Декларація ООН про подолання насильства над жінками (1993); Підсумкові матеріали Четвертої всесвітньої конференції зі становища жінок у Пекіні (1995), Гаазька міністерська декларація щодо Європейських вказівок стосовно ефективних заходів для запобігання та боротьби із торгівлею жінками з метою сексуальної експлуатації (1997), Конвенція про заборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці (1999), Конвенція проти транснаціональної організованої злочинності (так званий «Палермський протокол») (2000), Протокол про попередження і запобігання торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи «Про сексуальну експлуатацію, порнографію, проституцію, а також торгівлю людьми і підліткам (2000); Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми (2005), Директива ЄС про боротьбу з торгівлею людьми (Директива 2011/36/ЄС), Стратегія ЄС щодо боротьби з торгівлею людьми (2021-2025) та ін.

Важливим є те, що міжнародними нормативно-правовими актами забезпечено можливість створення міжнародних неурядових організацій. Відповідно до Європейської конвенції про визнання прав юридичної особи міжнародних неурядових організацій, що прийнята Радою Європи в 1986 р., під ними розуміють об'єднання національних громадських організацій некомерційного характеру діяльності, створених відповідно до внутрішнього акту держави для досягнення загальних цілей у міжнародному масштабі. Разом із тим, згаданою Конвенцією гарантовано право урядових структур брати участь в діяльності міжнародних неурядових організацій, але їм не відведено домінуючої ролі в них.

У контексті визначення національних законодавчих механізмів протидії торгівлі людьми, слід відмітити, що такі дії було криміналізовано 24 березня 1998 р. законом України «Про внесення змін та доповнень до Кодексу про шлюб та сім'ю». У чинному законодавстві вона відповідає ст.149 Кримінального кодексу України «Торгівля людьми». Наступним значним кроком, як вказує Т.І.Возна, у вирішенні проблеми торгівлі людьми стало прийняття Кабінетом Міністрів України 25 вересня 1999 р. розгорнутої урядової «Програми запобігання торгівлі жінками та дітьми в Україні», що передбачала інституційне зміцнення заходів протидії торгівлі людьми, допомогу під час розробки механізмів транснаціонального співробітництва для більш ефективного переслідування правоохоронними

органами торговців людьми¹.

Можливість забезпечення міжнародного співробітництва у напрямі протидії торгівлі людьми забезпечена положенням Закону № 3739-VI від 20.09.2011 р. «Про протидію торгівлі людьми». Положеннями останнього визначено, що в Україні таке співробітництво здійснюється на трьох рівнях: державному, регіональному та місцевому рівнях. З боку держави вживаються заходи, спрямовані на підтримку та стимулювання міжнародного співробітництва. До них належать такі як: 1) укладення договорів про співробітництво; 2) установлення відповідно до законодавства України прямих зв'язків з відповідними органами іноземних держав, міжнародними організаціями тощо². Також цим законом передбачено можливість взаємодії правоохоронних органів з іншими підприємствами, установами, організаціями, серед яких і формалізовані структури громадянського суспільства. Окрім цього закону, визначальними також є постанови Кабінету Міністрів України, серед яких: «Про затвердження Порядку виплати одноразової матеріальної допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми» № 417 від 23.05.2012; «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми» № 783 від 22.08.2012. Визначені нормативно-правові акти як міжнародного рівня, так і національного, спрямовані на визначення заходів щодо протидії торгівлі людьми, порядку їх реалізації, особливості судового переслідування злочинців, окремих аспектів доступу до правосуддя потерпілих від торгівлі людьми та відшкодування завданої жертвам злочину шкоди. Водночас останні не містять положень, які б врегульовували окремі аспекти протидії торгівлі людьми формалізованими структурами громадянського суспільства. Це є суттєвим недоліком, адже останні здатні впливати на окремі верстви населення, мінімізувати негативний вплив окремих чинників, що сприяють учиненню кримінальних правопорушень, здійснювати запобіжну діяльність кримінальним правопорушенням досліджуваного нами виду, зокрема, власне притаманними їм методами тощо.

Ключовим пріоритетом і цінністю демократії є громадянське суспільство, одне із завдань якого створювати та забезпечувати існування належного рівня життєдіяльності суспільства, у якому права індивідуума, без потреби застосування заходів примусу, залишаються захищеними.

Громадянське суспільство є динамічним, активним і впливовим, але також вибірково обмеженим. За останні два десятиліття громадянське суспільство значно еволюціонувало. Технології, геополітика та ринки створили можливості та тиск, сприяючи створенню мільйонів організацій громадянського суспільства в усьому світі, створюючи захоплюючі моделі

---

¹ Возна Т. І. Діяльність правоохоронних органів і неурядових організацій та їх взаємодія щодо запобігання та боротьби з торгівлею людьми: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2003. С. 143.

² Про протидію торгівлі людьми: Закон України від 20.09.2011 р. № 3739-VI // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17#Text> (дата звернення: 13.11.2023).

для самовираження громадян, як онлайн, так і офлайн, і сприяючи активізації участі в процесах управління та глобального управління. Спостерігається вибухове зростання кількості реєстрацій інститутів громадянського суспільства, у тому числі значне зростання активності в країнах з економікою, що розвивається, і в державах, які розвиваються. Незважаючи на брак ресурсів порівняно з бізнесом і урядом, фінансування діяльності громадянського суспільства значно зросло в окремих сферах за підтримки основних фондів і відповідних фондів. Джерела соціального капіталу постійно змінюються у все більш глобальному, гіперзв'язаному та багатосторонньому світі. У складній екосистемі безлічі видів діяльності та відносин громадянського суспільства деякі суб'єкти, як-от представники віросповідання та релігійних культур, а також спільноти та мережі соціальних медіа, починають відігравати все більшу роль¹ [9, с. 192-193].

Ми вважаємо, що однією з концепцій розвитку громадянського суспільства має стати прагнення до такого рівня демократії, де представники суспільства наділені високим рівнем правової свідомості, який не тільки забезпечуватиме їхнє свідоме утримання від учинення деліктів різного виду, але й забезпечує формування активної громадянської позиції, яка б дозволяла гарантувати їхню залученість до управління державними справами, формування державної політики тощо. Усі члени такого суспільства відчуватимуть рівність у реалізації будь-яких своїх прав. Саме такий підхід гарантуватиме і формування безпекового середовища, і громадянського суспільства, що в сукупності є гарантією забезпечення та дотримання прав людини в державі.

Участь громадян у багатьох аспектах життєдіяльності суспільства забезпечується наявністю відповідних нормативно-правових положень, що втілюють відповідні функціонуючі правові механізми реалізації прав і законних інтересів громадян, організацій тощо. Одним з таких документів є Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки (2021). Нею передбачено, що стратегічним завданням у контексті побудови громадянського суспільства є налагодження ефективної комунікації правоохоронних органів та інститутів громадянського суспільства². Водночас здебільшого партнерська взаємодія останніх відбувається у формі здійснення громадського контролю за окремими державними органами, спеціально уповноваженими на реалізацію такої діяльності законом, а також у спільному проведенні з правоохоронними органами заходів освітнього, інформаційного характеру тощо. Ми вважаємо, що цього наразі недостатньо. Тим паче враховуючи ті негативні тенденції, що превалюють в українському соціумі. Однією з таких надскладних проблем є розшук зниклих дітей або тих, які були депортовані

¹ Ademi M., Vula V. The Role of Civil Society for Prevention and Combat of Violent Extremism and Radicalization Leading to Terrorism-war. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2023. № 3 (20). Pp. 192-193.

² Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки : затв. Указом Президента України від 07.09.2021 № 487/2021 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021> (дата звернення: 09.11.2023).

до країни-агресора, активно до протидії якій долучилися українські громадські організації¹. Так, наприклад, Всеукраїнська громадська організація «Магнолія» проводить у цьому напрямі такі заходи як: надання соціально-правової і психологічної підтримки батькам і постраждалим родичам дітей; кейс-менеджмент щодо розшуку дітей; здійснення комплексу розшукових дій; сприяння міжнародному розшуку зниклих закордоном дітей шляхом співпраці з аналогічними за напрямками діяльності міжнародними організаціями; створення та подальше впровадження онлайн-інструментів протидії насильству над дітьми; фіксація протиправних дій, зокрема й воєнного характеру, учинених щодо дітей; налагодження ефективної взаємодії та співпраці з міжнародними партнерами, а також медіа у напрямі адвокації захисту українських дітей від насильства тощо². Разом із тим, вважаємо за потрібне дослідити досвід інститутів громадянського суспільства зарубіжних держав, сформований за результатами вжиття і провадження реальних заходів щодо протидії торгівлі людьми.

У 2016 році Національна асоціація практикуючих педіатричних медсестер (NAPNAP) створила громадську організацію під назвою «NAPNAP Partners for Vulnerable Youth», з метою залучення професійних медсестринських організацій для надання високоякісних цільових освітніх ініціатив та пропаганди політики, орієнтованої на педіатричну практику. Першою ініціативою під егідою NAPNAP Partners був Альянс на підтримку торгівлі дітьми (ACT). У своїй діяльності Альянс використовує теоретичні основи соціально-екологічної моделі, колесо втручання громадського здоров'я, модель політичного кола^{3, 4}. Таким чином, останні підвищують свій рівень компетентності не тільки щодо професійної діяльності, пов'язаної з медициною, але й намагаються виробити навички взаємодії з дітьми, які стали потерпілими від злочинів, досліджуваних нами.

Досить вагому роль у протидії торгівлі людьми в США відіграють неурядові організації, зокрема, релігійні, які ще в 1990-х роках заснували рух проти торгівлі людьми. У США останні залучені до роботи з протидії торгівлі людьми на різних рівнях, включаючи громадський, державний і національний (наприклад, «Армія Спасіння», «Мій проект США», «Надія Життя» та ін.). Завдяки адвокації та підвищенню обізнаності на місцевому, державному та федеральному рівнях останні беруть участь у запобіганні торгівлі людьми. Наприклад, на рівні громад за своєю ініціативою

¹ Пилип В. В. Громадські організації в протидії торгівлі дітьми: окремі аспекти взаємодії з правоохоронними органами. *Теорія та практика протидії злочинності у сучасних умовах*: зб. тез міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 3 листопада 2023 року) / упор. Р. М. Шехавцов. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2023. С. 173.

² Воєнні злочини проти дітей // Всеукраїнська громадська організація «Магнолія». URL: <https://magnolia.org.ua/uk/content/voeyenni-zlochyny-protu-ditey> (дата звернення: 11.11.2023).

³ Див. Бронфенбрenner, Екологія людського розвитку: експерименти за природою та дизайном, 1979; Шаффер та ін., *Public Health Nurs* 39(1):195-201, 2022); Yoder-Wise, *Nurs Forum* 55:45-53, 2020.

⁴ Peck J. L. Leveraging a Professional Nursing Organization to Create an Antitrafficking Care Model. In: Betz, C.L. (eds) *Worldwide Successful Pediatric Nurse-Led Models of Care*. 2023. Springer, Cham. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-22152-1_5.

«Мусульмани проти торгівлі людьми», що розпочалася у 2020 році в Колумбії, штат Огайо, їм вдалося здійснити арешт 29 членів мусульманської банди, які протягом 10 років торгували неповнолітніми мусульманськими дівчатами. Релігійні організації також допомагають правоохоронним органам у розслідуванні випадків торгівлі людьми. Наприклад, «Надія на справедливість» (Hope for Justice USA) через свій Теннессійський Слідчий центр у штаті Теннессі, що складається з приватних детективів, допомагає кільком правоохоронним органам у розслідуванні справ про торгівлю людьми в штаті Теннессі та за його межами¹. Примітним у цьому контексті, є не тільки те, що релігійні організації проводять заходи просвітницького характеру, надають психологічну підтримку, але й надають різного роду допомогу правоохоронним органам у реалізації професійних повноважень останніх.

Представники громадських організацій США також беруть участь у дослідженнях вчених, спрямованих на з'ясування чинників, що унеможливають ефективну протидію торгівлі людьми інститутами громадянського суспільства. Під час одного з таких досліджень, наприклад, експерти з торгівлі людьми висловили занепокоєння щодо інформаційних кампаній, які поширюють правоохоронні органи, оскільки вони вважають, що особи, які не довіряють установам і правоохоронним органам, не почуватимуть себе комфортно, контактуючи з ними, особливо якщо жертва є іммігрантом або має кримінальне минуле².

З приводу пріоритетних напрямів діяльності, до яких слід залучати інститути громадянського суспільства, то ними наразі, як вказують в юридичній літературі, є протидія секс-туризму, до якого наразі все частіше залучаються неповнолітні особи. Сексуальна та трудова експлуатації – залишаються основними видами експлуатації, що все частіше пов'язане з туристичною індустрією, яка залишається сферою підвищеного ризику залучення жертв торгівлі людьми (зокрема, готельний бізнес, обслуговування на морських і гірськолижних курортах та інші сфери, пов'язані з обслуговуванням туристів)³. Ураховуючи такі тенденції, слід наголосити на потребі реалізації комплексу заходів просвітницького характеру, адже неабияку роль у протидії злочинності займає і її попередження.

Отож, на підставі викладеного вище можемо зауважити, що неабияку роль у протидії торгівлі людьми відіграють неурядові організації – інститути громадянського суспільства. Останні можуть: виступати як посередники між правоохоронними органами та потерпілими; надавати

---

¹ Hounmenou C. Experiences of Faith-Based Organizations as Key Stakeholders in Policy Responses to Human Trafficking. *Societies*. 2023. №13 (8). P. 193.

² Savoia E., Piltch-Loeb R., Muibu D., Leffler A., Hughes D., Montrod A. Reframing human trafficking awareness campaigns in the United States: goals, audience, and content. *Front. Public Health*. 2023. 11:1195005. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpubh.2023.1195005>.

³ Shchokin R., Maziychuk V., Mykhailyk O., Kolomiets A., Akifzade S., Tymoshenko Y. The impact of the crime rate on the hospitality and tourism industry in the EU countries. *Geojournal of Tourism and Geosites*. 2023. № 46 (1). P. 135.

психологічну, матеріальну та юридичну підтримку потерпілим; брати участь у звільненні жертв з місць їх незаконного утримання; проводити заходи інформаційного характеру; за участю представників правоохоронних органів брати участь та проводити спільні інформаційні заходи, семінари, конференції, симпозиуми, круглі столи, тренінги тощо.

Висновки. Протидія торгівлі людьми залишається одним з головних завдань сучасної правової держави. Ключовим і дієвим заходом для урядів більшості держав у протидії злочинам, пов'язаним з торгівлею людьми, залишається саме криміналізація подібних діянь. Це засвідчують положення міжнародно-правових договорів, а також національних законодавчих актів, що спрямовані на ратифікацію останніх і прийняті задля впровадження та уніфікації методів правозастосовної діяльності правоохоронних органів.

Безпосередня реалізація завдань щодо досудового розслідування та кримінального переслідування за торгівлю людьми покладена на правоохоронні органи, які наділені відповідними повноваженнями. Задля підвищення ефективності діяльності останніх у контексті протидії торгівлі людьми варто вживати заходи, спрямовані на підвищення професійної компетентності працівників відповідних правоохоронних органів, що може відбуватися шляхом налагодження співробітництва, зокрема й міжнародного, з міжнародними організаціями, інститутами громадянського суспільства зарубіжних держав тощо. Водночас суттєвим недоліком чинних нормативно-правових актів, які є правовою основою діяльності уповноважених органів на протидію торгівлі людьми, залишається відсутність правових механізмів залучення до цієї діяльності інститутів громадянського суспільства.

Ураховуючи положення чинного законодавства, а також міжнародний досвід діяльності інститутів громадянського суспільства США та країн Європи, діяльність яких спрямована на протидію торгівлі людьми, можемо узагальнити, що миротворчими функціями діяльності інститутів громадянського суспільства щодо протидії торгівлі людьми є: уніфікація положень правової системи відповідно до положень міжнародних конвенцій і інших законодавчих актів; формування системи раннього реагування на протиправні діяння, виступаючи посередником між правоохоронними органами та потерпілими; надання психологічної, матеріальної та юридичної підтримки потерпілим; розширення комунікативних мереж, з використанням можливостей інституційного та громадянського потенціалу з зарубіжними країнами задля запобігання таким злочинам; активізація відповідних наукових досліджень задля вирішення актуальних проблем правозастосовної практики; налагодження ефективної співпраці (зокрема реалізації заходів просвітницького характеру) як між національними організаціями, так і з міжнародними, задля визначення пріоритетних напрямів політики протидії торгівлі людьми та її впровадження.

Подальшими напрямками наукових пошуків мають стати пропозиції щодо нормативного врегулювання діяльності інститутів громадянського суспільства в протидії торгівлі людьми шляхом розширення положень

міжнародного і національного законодавства. Окреслені питання потребують подальших ґрунтовних досліджень, предметом яких мають стати пропозиції та рекомендації правового характеру щодо реальних механізмів використання можливостей інститутів громадянського суспільства у протидії торгівлі людьми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Pylyp V. V. Ukrainian civil society institutions in countering terrorism: International legal standards. *Social & Legal Studios*. 2023. № 6(3). Pp. 136-143. DOI: <https://doi.org/10.32518/sals3.2023.136>.
2. Onishchenko N. M., Suniehin S. O. Law ensuring the interaction of the armed forces of Ukraine with civil society: conceptual basic. *Scientific innovations and advanced technologies*. 2023. № 5(19). Pp. 313-321. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-5\(19\)-313-321](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-5(19)-313-321).
3. ILO, Walk Free and IOM. Global Estimates of Modern Slavery: Forced Labour and Forced Marriage. 2022. Geneva: International Labour Organization.
4. UNODC. Global Report on Trafficking in Persons 2020. Vienna: United Nations Office on Drugs and Crime.
5. Антонопоулос Д. А., Качинська М. О., Джафарова О. В. Розслідування злочинів, пов'язаних із отриманням коштів від торгівлі людьми у Сполученому Королівстві. *Журнал східноєвропейського права*. 2023. № 106. С. 16-25.
6. Дрозд О. Ю., Сорока Л. В. Вплив війни в Україні на європейський стратегічний курс протидії торгівлі людьми. *Право і суспільство*. 2023. №. 2. С. 202-207. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.2.2.30>.
7. Пчеліна О. В., Невядовський В. О. Протидія торгівлі людьми в умовах воєнного стану. *Протидія кіберзлочинності та торгівлі людьми: зб. матер. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 31 трав. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Наук. парк «Наука та безпека»*. Вінниця : ХНУВС, 2023. С. 69-71.
8. Возна Т. І. Діяльність правоохоронних органів і неурядових організацій та їх взаємодія щодо запобігання та боротьби з торгівлею людьми: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2003. 207 с.
9. Ademi M., Vula V. The Role of Civil Society for Prevention and Combat of Violent Extremism and Radicalization Leading to Terrorism-war. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2023. № 3 (20). Pp. 192-203. DOI: <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-6.3-n000309>.
10. Пилип В. В. Громадські організації в протидії торгівлі дітьми: окремі аспекти взаємодії з правоохоронними органами. *Теорія та практика протидії злочинності у сучасних умовах: зб. тез міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 3 листопада 2023 року) / упор. Р. М. Шехавцов*. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2023. С. 172-175.

11. Воєнні злочини проти дітей // Всеукраїнська громадська організація «Магнолія». URL: <https://magnolia.org.ua/uk/content/voyenni-zlochynu-protu-ditey> (дата звернення: 11.11.2023).
12. Peck J. L. Leveraging a Professional Nursing Organization to Create an Antitrafficking Care Model. In: Betz, C.L. (eds) *Worldwide Successful Pediatric Nurse-Led Models of Care*. 2023. Springer, Cham. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-22152-1_5.
13. Hounmenou C. Experiences of Faith-Based Organizations as Key Stakeholders in Policy Responses to Human Trafficking. *Societies*. 2023. №13 (8). Pp. 193. DOI: <https://doi.org/10.3390/soc13080193>.
14. Savoia E., Piltch-Loeb R., Muibu D., Leffler A., Hughes D., Montrod A. Reframing human trafficking awareness campaigns in the United States: goals, audience, and content. *Front. Public Health*. 2023. 11:1195005. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpubh.2023.1195005>.
15. Shchokin R., Maziychuk V., Mykhailik O., Kolomiets A., Akifzade S., Tymoshenko Y. The impact of the crime rate on the hospitality and tourism industry in the EU countries. *GeoJournal of Tourism and Geosites*. 2023. № 46 (1). Pp. 135-147. DOI: <https://doi.org/10.30892/gtg.46115-1009>.

Стаття надійшла до редакції 26.11.2023

Viktoria V. PYLYP

PhD in Law

(Uzhhorod National University, Uzhhorod, Ukraine)

UKRAINIAN CIVIL SOCIETY INSTITUTIONS IN COUNTERING HUMAN TRAFFICKING: INTERNATIONAL LEGAL STANDARD

Combating crime is one of the key activities of international and national law enforcement agencies, public organizations, etc. Such principles are enshrined in the provisions of the current legislation, which are special in the context of determining the powers of law enforcement agencies. The same legislative acts also define the directions of interaction of law enforcement agencies with the population. For the further development of civil society and the creation of harmonious foundations for the functioning of its formalized structures, it is important to involve them in the activities of public sector bodies, among which the security and defense sector plays an important role in the outlined processes. One of the important and currently relevant areas of activity of the latter is combating human trafficking. Taking this into account and based on today's realities, the purpose of the study was to determine the prospects for using the capabilities of civil society institutions in the prevention and prevention of human trafficking, by approved international legal standards, outline the prospects for their use in the formation of state policy of Ukraine and implementation in the law enforcement practice of national law enforcement agencies.

Key words: *crime, law enforcement agency, civil society, regulatory and legal support; international act; legal basis; interaction; prevention, human trafficking.*